

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit,
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onderwerp: reactie Ardo op Internetconsultatie 7^e AP vanguarden en winterteelten

Den Haag, 11 november 2022

Geachte mevrouw, mijnheer,

Namens Ardo BV te Zundert, een producent van vriesverse groenten, reageren wij middels deze brief op de consultatie van de gewaslijsten 7^e actieprogramma (AP) vanguarden en winterteelten.

Allereerst willen wij het Ministerie bedanken, dat wij een delegatie van LNV op 31 oktober j.l. mochten ontvangen op onze locatie in Zundert om inzichten te geven in de gevolgen voor de vollegrondsgroente van het voorgestelde beleid. De presentatie is bij deze reactie bijgevoegd.

Inhoudelijk staat Ardo achter de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn. Het is geen discussie dat de norm van 50 mg/l gehaald moet worden. Uit de gegevens van het RIVM (Nitraatrapportage 2020) blijkt dat in Nederland de nitraatconcentratie is gedaald tot op of onder het streefniveau. Helaas is er een beperkte groep akkerbouwbedrijven op zand- en lössgronden met grote overschrijdingen, waarop ingegrepen moet worden. Wij onderstrepen hierbij het belang van handhaving zeker als het gaat om mestfraude.

Vanguarden:

Het voorgestelde beleid zet zwaar in op het telen van vanguarden. Dit gebeurt nu al op grote schaal en wij zijn daar voorstander van. Het probleem is de niet-winterteelten geogst na 1 oktober. Er volgt dan korting op de aanvoernorm van de nateelt. In plaats van een compensatie voor de mindere opname door een vanguard is de korting op de aanvoernorm feitelijk een boete door opbrengstderving in de nateelt. Een groeiend hoofdgewas op maat bemest neemt meer stikstof in oktober op dan een laat gezaaide groenbemester.

De praktijk zal als volgt zijn: door de korting op de aanvoernorm van de nateelt bij oogst in Oktober zullen telers proberen om hieraan te voldoen door ook onder natte omstandigheden vlak voor 1 Oktober te oogsten en direct gevolgd door de inzaai van een vanguard. Het vanguard zal zich nauwelijks ontwikkelen door de niet optimale omstandigheden en door onvoldoende zonlicht.

De weersomstandigheden bepalen namelijk wanneer geogst kan worden, niet de kalender.

Aanbevolen wordt om een vroege inzaai van vanguarden te stimuleren, maar zonder een korting toe te passen op de aanvoernorm.

Gevolgen:

Het voorgestelde beleid zal grote gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van verse en verwerkte Nederlandse groenten. Er komen tekorten zeker in najaar en winter. Om lege schappen te voorkomen zal er meer groenten uit het buitenland worden ingevoerd. Naast gevolgen voor het milieu, zal dit een prijsopdrijvend effect hebben. Dit leidt, zeker bij een recessie, tot minder groenteconsumptie en geeft daarmee een negatieve impact op de gezondheid nu en in de toekomst. Het beschikbare areaal voor groente wordt kleiner door de invoering van rustgewassen, vanguarden en winterteelten. Telers geven aan dat zij bij invoering van dit beleid minder groenten gaan telen. Loonwerkers en transporteurs geven aan dat zij niet de capaciteit (arbeid en machines) hebben om de oogstperiode te verkorten.

Voor Ardo BV betekent het o.a. dat in Oktober en November geen spinazie, bonen, savooiekool en waspeen verwerkt kunnen worden. Als de verwerking 6 weken eerder stopt (1 Oktober i.p.v. half November) heeft dit voor Ardo een enorme financiële impact. De continuïteit komt in gevaar en daarmee de werkgelegenheid van ca. 400 personen.

2023:

Voor 2023 komt deze regelgeving te laat. We hebben al in September een overkomst gesloten over de contractvoorwaarden van 2023. Telers hebben reeds hun bouwplannen ingevuld en er zijn al gewassen gezaaid of geplant voor oogst 2023. Daarmee is de ingangsdatum van 1-1-2023 praktisch niet mogelijk.

Inzet op duurzaamheid:

Sinds 2011 zet Ardo zich middels MIMOSA (Minimum Input, Maximum Output Sustainable Agriculture) in op duurzaamheid, onder meer door een minimale inzet van gewasbescherming en bemesting.

Wij bemesten onze gewassen op maat. Voor spinazie geldt dit te meer omdat er een wettelijke nitraatnorm is van 2000 ppm in verwerkte spinazie. De bemesting op maat houdt in dat voor het zaaien de N-bodemvoorraad wordt gemeten. Rekening houdend met de mineralisatie wordt er bij zaai 2/3 deel van de verlaagde adviesnorm gegeven. Wanneer er meer dan 100 kg stikstof per ha in de bodem aanwezig is wordt er niets bemest. De aanvulling van 1/3 deel bij gewassluiting is afhankelijk van het nitraatgehalte in het blad. Meestal blijft deze gift achterwege. Hiermee bereiken wij dat er minder stikstof achterblijft dan bij een laat ingezaaid vanggewas.

Maatwerk aanpak:

Voer de individuele maatwerk aanpak in gelijktijdig met de generieke maatregelen. Op deze manier kunnen telers aantonen dat zij al het mogelijke doen om de nitraatuitspoeling tot een minimum te beperken.

Lijst met winterteelten:

- Spinazie
  - In de huidige lijst staat op plek 71 "Spinazie in winter gezaaid".
  - Wanneer er op de bovenstaande wijze op maat wordt bemest blijft er minder stikstof in het profiel achter dan een laat gezaaid vanggewas.
  - Wij verzoeken het ministerie om "#71 Spinazie in winter gezaaid" aan te passen naar "Spinazie"
- Wortelen/Peen
  - Op de voorgestelde lijst staat op nummer 54 "Peen (winter-)". Door de toevoeging '(winter-)' ontstaat onduidelijkheid of alle soorten peen wintergewassen zijn. Zijn bijvoorbeeld was- of schijvenpeen wel of geen wintergewassen? Aangezien alle peen-achtigen op dezelfde wijze groeien, en dus een vergelijkbare nitraatbehoefte hebben, zouden alle soorten peen wintergewassen moeten zijn.
  - Wij verzoeken het ministerie om "Peen (winter-)" aan te passen naar "Peen". Over het algemeen geldt dat de lijst minder vragen zou oproepen door bijvoorbeeld de overkoepelende termen te gebruiken zoals, 'peen', 'vlinderbloemigen', 'kool', etc. (zie ook opmerking onder overig).
- Vlinderbloemigen
  - In de voorgestelde lijst van wintergewassen staat "winterveldbonen".
  - Hoewel er nog weinig data beschikbaar is over de opname van vlinderbloemigen, is de verwachting dat vlinderbloemigen zich gedragen zoals winterveldbonen inzake nitraatbehoefte.
  - Wij verzoeken het ministerie op "winterveldbonen" aan te passen naar "vlinderbloemigen"

- Kool
  - In de voorgestelde lijst staat op plek 66 “Rode en witte kool”. Door deze formulering ontbreekt savooiekool. De omschrijving van Boerenkool ‘productie’ roept vragen op.
  - Wij verzoeken het ministerie om “Rode en witte kool” aan te passen naar “kool”.

Overige opmerkingen:

- Groentegewassen nemen qua areaal een relatief kleine oppervlakte in waardoor de impact van het voorgesteld beleid op het nitraatgehalte beperkt is. De gevolgen zijn echter zeer groot voor de hele voedselketen.
- Bij oogst na 1 oktober zal voorgesteld beleid leiden tot een korting op N-ruimte in de nateelt. De korting leidt tot opbrengstderving van de nateelt en voegt niets aan een beperking van de nitraatverliezen.
- Als bovenop deze korting de aanvoernormen met nog eens 20% gekort gaan worden, zal het economisch niet meer haalbaar zijn om een groot aantal groentegewassen te telen, met alle consequenties voor de groenteketen en de consument.

Mocht u naar aanleiding van deze reactie nog vragen hebben, kunt u contact opnemen met Marco Bom.

Met Vriendelijke Groet, Kind Regards

Met Vriendelijke Groet, Kind Regards

Marco Bom | Agro Manager

We preserve nature's gifts

Ardo BV Beekzicht 13 4881 GM Zundert
Tel +31 76 5 99 99 58 Mobile +31 6 13 97 17 63
Email: marco.bom@ardo.com www.ardo.com
[Disclaimer](#)

Rob Teunissen | Managing Director

We preserve nature's gifts

Ardo BV Beekzicht 13 4881 GM Zundert
Tel +31 76 5 99 99 99 Mobile +31 6 51 02 36 87
Email rob.teunissen@ardo.com www.ardo.com
[Disclaimer](#)